

**ИМУЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ
НА УПРАВИТЕЛЯ ЗА ВРЕДИ,
ПРИЧИНЕНИ НА ДРУЖЕСТВОТО**

© Вълчин Даскалов, *автор*

© Стоян Кораков, *дизайнер на корицата*

© Здравко Даскалов, *художник на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2019

ISBN: 978-954-28-3087-0

ВЪЛЧИН ДАСКАЛОВ

ИМУЩЕСТВЕНА ОТГОВОРНОСТ

НА УПРАВИТЕЛЯ ЗА ВРЕДИ,
ПРИЧИНЕНИ НА ДРУЖЕСТВОТО

Ha Pocu

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	11
Използвани съкращения	13
Глава I. Въведение	19
§ 1. Значение на управителската отговорност. Проблеми на правния режим	19
§ 2. Предмет на изследване и ограничения.....	22
§ 3. Исторически бележки.....	24
3.1. Римско право.....	24
3.2. Българско търговско право до 1951 г.....	26
3.2.1. По отношение на членовете на управителните органи на акционерното дружество	26
3.2.2. По отношение на управителите на дружеството с ограничена отговорност.....	28
3.3. Актуално развитие.....	29
3.3.1. По време на социалистическия общественно-икономически строй	29
3.3.2. След общественно-политическата реформа през 1989 г.....	30
3.3.3. Влияние на концепцията за <i>Corporate Governance</i>	33
§ 4. Международно развитие.....	34
4.1. Развитие на правния режим в страните от германския правен кръг.....	36
4.2. Развитие на правния режим в страните от романския правен кръг	40
4.2.1. Италия.....	40
4.2.2. Франция	44
4.3. Развитие на правния режим в страните от англо-американския правен кръг	48
4.3.1. Англия.....	48
4.3.2. Съединени американски щати	51
4.3. Развитие на правния режим в Руската федерация.....	54
§ 5. Правен режим <i>de lege lata</i>	56
5.1. Управител на ООД	56
5.2. Управителни органи на АД.....	57
5.3. Публично дружество.....	58

Глава II. Отношенията между капиталовото дружество и членовете на неговите управителни органи. Особенности на отговорността към дружеството	59
§ 1. Постановка на въпроса	59
1.1. Значение на общетеоретичната проблематика	59
1.2. Отправни точки на изследването	60
1.2.1. Специфични цели и функции на правния институт	60
1.2.2. Противоправността като основа на обективните основания на управителската отговорност	61
1.2.3. Особенности на санкционното правоотношение, чрез което се реализира отговорността	61
§ 2. Цели и функции на управителската отговорност	62
2.1. Съотношение между цели и функции	62
2.2. Правовъзстановителна (обезщетителна) функция	65
2.3. Капиталоохранителна (обезпечителна) функция	67
2.4. Превантивна (стимулираща) функция	71
§ 3. Правните отношения между члена на управителен орган и дружеството като основа на противоправността	73
3.1. Правен режим на управлението	75
3.2. Понятие за управителско правно отношение	77
3.2.1. Правна природа	77
3.2.2. Състав	85
3.3. Органно правоотношение	89
3.3.1. Правна природа на органното правоотношение	89
3.3.2. Възникване на органното правоотношение	90
3.3.3. Съдържание на органното правоотношение	94
3.3.4. Прекратяване на органното правоотношение	97
3.4. Договорно правоотношение	99
3.4.1. Правна природа на договорното правоотношение	100
3.4.2. Възникване на договорното правоотношение	102
3.4.3. Съдържание на договорното правоотношение	104
3.4.4. Прекратяване на договорното правоотношение	106
§ 4. Характерни особенности на санкционното правоотношение	108
4.1. Особенности на правния режим	108
4.2. Особенности на субектите	
на санкционното правоотношение	110
4.2.1. Капиталово търговско дружество	110
4.2.2. Членове на управителните органи	
на дружеството	113
4.3. Съдържание на санкционното правоотношение	115
4.3.1. Загължение за поправяне на причинените вреди	116
4.3.2. Субективно право на увреденото дружество	
да иска поправяне на причинените вреди	117

4.4. Обект на санкционното правоотношение	118
§ 5. Правна природа на управителската отговорност.....	119
5.1. Управителската отговорност като гражданска отговорност.....	119
5.2. Видова принадлежност на управителската отговорност.....	123
5.2.1. Договорна или деликтна отговорност	123
5.2.2. Управителска отговорност и деликтна отговорност.....	127
5.2.3. Управителска отговорност и договорна отговорност	130
5.3. Самостоятелен вид гражданска отговорност.....	141
5.3.1. Правна същност на управителската отговорност като самостоятелен вид гражданска отговорност	141
5.3.2. Съотношение с другите видове гражданска отговорност.....	157
Глава III. Субекти на отговорността.....	163
§ 1. Ръководен персонал на ООД.....	163
1.1. Управител	163
1.1.1. Управител-трето лице	164
1.1.2. Управител-съдружник.....	165
1.1.3. Управител-юридическо лице	167
1.2. Повече управители	169
1.2.1. Солидарна отговорност.....	169
1.2.2. Отговорност при разпределение на ресори.....	172
1.3. Заместник-управител	175
1.4. Представяващ съдружник.....	176
1.5. Съдружници.....	179
1.6. Управител на ЕООД.....	181
1.6.1. Управление от едноличния собственик.....	181
1.6.2. Управление от назначен управител	183
§ 2. Членове на управителните органи на АД	185
2.1. Общи проблеми.....	185
2.1.1. Управителни органи на АД.....	185
2.1.2. Състав на съветите.....	187
2.2. Едностепенна система	190
2.3. Двустепенна система.....	191
§ 3. Управители на командитно дружество с акции.....	192
§ 4. Други лица, изпълняващи управителски функции	193
4.1. Фактически управител.....	193
4.2. Прокурист	195
4.3. Ликвидатор.....	199

4.4. Синдик.....	202
4.5. Заложен управител.....	206
4.6. Член на управителен орган на кооперация.....	208
4.7. Управители на персонално дружество.....	208
4.7.1. Общи положения.....	208
4.7.2. Управители на събирателно дружество.....	209
4.7.3. Управители на командитно дружество.....	211
§ 5. Членове на контролните органи на капиталовите дружества.....	212
5.1. Контрольор на ООД.....	215
5.2. Членове на надзорния съвет на АД.....	218
Глава IV. Предпоставки за възникване на отговорността.....	221
§ 1. Поведение, предизвикващо вреди (нарушение на задължения).....	222
1.1. Кръг на задълженията.....	224
1.1.1. Задължения на управителя на ООД.....	227
1.1.2. Задължения на членовете на съветите на АД.....	229
1.1.2.1. Съвет на директорите.....	230
1.1.2.2. Управителен съвет.....	232
1.1.2.3. Надзорен съвет.....	234
1.1.3. Публично дружество.....	235
1.2. Дължимата грижа като мяра за дължимо поведение.....	237
1.2.1. Правна същност и отграничения.....	237
1.2.2. Свойства на мярата за дължимата грижа.....	241
1.2.3. Съдържание на мащаба на дължимата грижа.....	245
1.2.4. Приложение и граници на мащаба на дължимата грижа.....	249
1.2.4.1. Кръг лица и персонално приложение.....	249
1.2.4.2. Закон, устав, договор.....	251
1.2.4.3. Съобразяване с интереси.....	253
1.2.4.4. Предприемачески риск и предприемаческа свобода на действия и решения.....	253
1.3. Отделни състави на правонарушения.....	255
§ 2. Противоправност.....	259
2.1. Същност на противоправността.....	259
2.2. Дължимата грижа като мащаб за противоправност.....	261
2.3. Противоправност и предприемаческа преценка.....	263
§ 3. Вреда.....	270
3.1. Понятие и обхват на вредата.....	270
3.2. Имуществени вреди.....	273
3.2.1. Претърпени загуби.....	274
3.2.2. Пропуснати ползи.....	276

3.3. Неимуществени вреди.....	278
§ 4. Причинна връзка между неизпълнение и вреди.....	283
§ 5. Вина	287
5.1. Особености на вината като елемент на фактическия състав.....	287
5.2. Форми на вината.....	289
5.3. Компенсация на вини (съпричиняване).....	291
5.4. Проблемът за вината при член на управителен орган – юридическо лице.....	291
Глава V. Граници и обем на отговорността.....	293
§ 1. Обхват по време.....	293
1.1. Начало и край на отговорността	293
1.2. Погасителна давност.....	294
§ 2. Изключване и ограничаване на отговорността.....	296
2.1. Отговорност при следване на указания и изпълнение на решения на ОС.....	297
2.2. Отговорност при нагласуване	300
2.3. Одобряване на действия от други органи	301
2.4. Договорно ограничаване на отговорността.....	303
2.5. Отказ, спогодба.....	305
2.6. Ограничаване на отговорността в зависимост от характера на правоотношението.....	308
2.7. Освобождаване от отговорност	310
2.7.1. Сравнителноправен преглед	310
2.7.2. Правна същност на освобождаването от отговорност	312
2.7.2.1. Правен режим de lege lata.....	312
2.7.2.2. Правна природа	312
2.7.3. Решение за освобождаване от отговорност	315
2.7.3.1. Решение за освобождаване от отговорност	315
2.7.3.2. Действие на решението за освобождаване от отговорност	318
2.8.3. Освобождаването от отговорност при ООД.....	319
2.8.4. Освобождаването от отговорност при АД.....	320
2.8.5. Освобождаването от отговорност при публичните дружества.....	323
§ 3. Форми на отговорността	324
3.1. Обезщетение за вреди.....	324
3.2. Неустойка.....	325
3.3. Осигуряване на евентуални претенции за обезщетения за вреди.....	327
3.3.1. Парична гаранция на членовете на съветите на АД	327

3.3.1.1. Гаранция при обикновените АД.....	327
3.3.1.2. Гаранция при публичните дружества	330
3.3.2. Застрахователна защита	331
Глава VI. Реализиране на отговорността	333
§ 1. Преявяване на претенциите от страна на увреденото дружество.....	333
1.1. Дружество с ограничена отговорност.....	333
1.2. Акционерно дружество	335
§ 2. Преявяване на претенциите от страна на съдружници/акционери	337
2.1. Акционерно дружество	337
2.1.1. Сравнителноправен преглед	337
2.1.2. Правен режим в България.....	340
2.2. Публично дружество.....	342
2.3. Дружество с ограничена отговорност.....	343
§ 3. Преявяване на претенциите от страна на кредитор на дружеството.....	344
3.1. Сравнителноправен преглед.....	344
3.2. Правен режим в България.....	345
Глава VII. Заключение.....	347
§ 1. Обобщение на резултатите от изследването	347
§ 2. Развитие на правния институт на управителската отговорност	351
Ползвана литература.....	353